

OHJEET

HAKEMUKSEN KÄSITTELY JA SIITÄ PERITTÄVÄ MAKSU

Poikkeamista koskevan hakemuksen ratkaisee Vesilahden kunnan rakennus- ja ympäristölautakunta, joka voi delegoida toimivaltaansa edelleen viranhaltijoille. Hakemuksen käsittelemiseksi voidaan tarvittaessa pyytää hakijalta täydentäviä tietoja, kuulla asianosaisia (esim. naapurikiinteistöjä) ja hankkia tarvittavia lausuntoja (esim. vesihuoltolaitokselta jätevesiviemäriverkoston laajenemisen osalta).

Vesilahden kunnan ympäristönsuojelun taksan perusteella jätevesien käsittelyvaatimuksista poikkeamishakemuksen käsittelystä peritään 120 € suuruinen maksu (1.10.2019 alkaen).

Lisätietoja saat Vesilahden kunnan ympäristönsuojelusta. Ympäristötarkastaja Suvi Kärmeniemi, p. 040 192 9373, suvi.karmeniemi@vesilahti.fi.

PERUSTASON PUHDISTUSTASOVAATIMUKSISTA POIKKEAMINEN

Kangas, A. (toim). Haja-asutuksen jätevedet – Lainsäädäntö ja käytännöt. 2017. Ympäristöopas. Ympäristöministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4740-1>

POIKKEAMISEN EDELLYTYKSET

Haja-asutuksen jätevesien perustason puhdistusvaatimuksesta voidaan ympäristönsuojelulain nojalla myöntää lupa poiketa (YSL 156 d §). Lupaa poikkeamiseen voi hakea enintään 100 metriä vesistön tai meren rannasta tai pohjavesialueella, joilla perustason puhdistusvaatimuksen täyttäminen on aikarajaan sidottua. Poikkeaminen on tarkoitettu vain epätavanomaisiin tapauksiin ja se raukeaa heti, jos tilanne muuttuu. Poikkeamissäätely koskee vain kohteita, joissa on ennen vuotta 2004 voimassa olleisiin rakentamisajankohdan mukaisiin vaatimuksiin tai myönnettyyn rakennuslupaan perustuva jätevesien käsittelyjärjestelmä. **Poikkeaminen on käsittelyjärjestelmäkohtaista.**

Poikkeamista koskevan luvan myöntämisen edellytyksenä on, että joko ympäristöön kohdistuva kuormitus on huomattavan vähäistä tai käsittelyjärjestelmän parantaminen on kustannuksiltaan tai teknisessä mielessä kiinteistön haltijalle kohtuutonta.

Luvan poikkeamiseen voi hakemuksesta myöntää kunnan toimivaltainen viranomainen, jona usein toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Kiinteistökohtainen poikkeaminen voidaan myöntää enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Lupaa poikkeamiseen ei ole pakko myöntää vaikka jäljempänä tarkemmin selostetut poikkeamisen edellytykset täytyisivätkin. Myönnetty lupa raukeaa, jos kiinteistön käyttö muuttuu niin, että kuormitus lisääntyy tai kiinteistön omistukseen tai hallintaoikeuteen tulee muutoksia.

Ympäristökuormituksen huomattava vähäisyys

Niin sanottujen kantovesikiinteistöjen tai niihin rinnastettavien kohteiden, joissa syntyy vain vähäisiä määriä pesujätevesiä ja pesujätevedet johdetaan hallitusti maahan, ilman että niistä aiheutuu ympäristön pilaantumisen vaaraa tai haittaa naapurikiinteistöille (esim. vettymishaittaa), ei tarvitse hakea poikkeamista jätevesien käsittelyvaatimuksista. Tällaisissa kohteissa ympäristönsuojelulain mukainen jätevesien yleinen puhdistamisvelvollisuus täyttyy.

Paremmiin varustelluissa kohteissa kunnan toimivaltainen viranomainen voi myöntää luvan poiketa perustason puhdistusvaatimuksista ympäristökuormituksen huomattavan vähäisyyden perusteella. Käytännössä kiinteistöllä asuvien lukumäärä ei voi olla enemmän kuin keskimääräinen kolmen henkilön asukasmäärä eli kiinteistöllä tulee asua vakituisesti vain 1-2 henkilöä. Lisäksi kiinteistöllä asutaan vain osan aikaa vuodesta ja silloinkin vähäisessä määrin.

Jäteveden laadun osalta on tarkasteltava, onko kiinteistöllä käytössä esimerkiksi vesikäymälä tai erotteleva jätevesijärjestelmä. Olennaista on, että ympäristöön kohdistuva kuormitus on vähäistä verrattuna hajajätevesiasetuksen mukaisiin asukaskohtaisiin kuormituslukuihin.

Asukasmäärästä, kiinteistön käyttötavasta ja jätevesijärjestelmästä muodostuu tilanteesta riippuen erilaisia yhdistelmiä, joiden avulla voidaan tarkastella poikkeamisen mahdollisuutta ympäristökuormituksen huomattavan vähäisyyden perusteella. Seuraavassa on havainnollistettu harkinnan perusteita ja erilaisten tilanteiden yhdistelmien har- kintaa.

ASUKKAIDEN MÄÄRÄ	KÄYTTÖTAPA	JÄTEVESIJÄRJESTELMÄ	KUORMITUS YMPÄRISTÖÖN
enemmän kuin 2	vakituinen	vesikäymälä	
enemmän kuin 2	vapaa-ajan	vesikäymälä	
enemmän kuin 2	vakituinen	kuivakäymälä	
2 tai vähemmän	vakituinen	vesikäymälä	
2 tai vähemmän	vapaa-ajan	vesikäymälä	
2 tai vähemmän	vakituinen	kuivakäymälä	
enemmän kuin 2	vapaa-ajan	kuivakäymälä	
2 tai vähemmän	vapaa-ajan	kuivakäymälä	

Kuva 1. Erilaisten tilanteiden yhdistelmien aiheuttama kuormitus ympäristöön. Mitä vaaleampi sitä vähäisempi kuormitus. (Lähde: Ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 20/2016.)

Pääsääntöisesti poikkeusta kuormituksen huomattavan vähäisyyden perusteella ei tule myöntää vakituisesti asu- tulle vesikäymälälliselle kiinteistölle, jossa asuu kaksi tai sitä useampi henkilö. Myöskään vapaa-ajan asunnolle, jossa on vesikäymälä ja jossa asuu enemmän kuin kaksi henkilöä ei pääsääntöisesti tule myöntää poikkeusta.

Poikkeus voidaan kuitenkin myöntää vapaa-ajan asunnolle, jota käyttää pääsääntöisesti enintään kaksi asukasta ja käyttöpäiviä on vuosittain vain muutama vaikka asunnossa on vesikäymälä. Käyttöpäivien määrää tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota sekä yhtenäisten käyttökajsojen pituuteen että käyttöpäivien kokonaismäärään vuodessa. Muodostuvan kuormituksen määrää verrataan keskimääräiseen kuormitukseen asetuksen mukaisesti.

Lupaa poiketa ei pääsääntöisesti voi kuormituksen huomattavan vähäisyyden perusteella myöntää kuivakäymälälli- sellekään kiinteistölle, jos asuminen on vakituista ja asukkaita on kaksi tai enemmän ja kiinteistön pesuvesien käyttö vastaa tavanomaista asumista. Poikkeuksen myöntämistä arvioitaessa on syytä kiinnittää huomiota pesuve- sistä aiheutuvan kuormituksen määrään ja kuivakäymälän nestejakeiden asianmukaiseen käsittelyyn. Poikkeuksen voi yleensä myöntää vapaa-ajanasunnolle, jota käyttää pääsääntöisesti enintään kaksi ihmistä ja kiinteistöllä on käytössä kuivakäymälä. Poikkeuksen myöntämisen edellytyksenä on, että kiinteistön pesuvesien ja kuivakäymälän eri jakeiden käsittely on nykyisellään riittävää.

TOIMIEN KOHTUUTTOMUUS

Lupaa poiketa perustason puhdistusvaatimuksesta on mahdollista hakea, jos tarvittava investointi olisi kiinteistön haltijalle kohtuuton. Kohtuuttomuutta arvioitaessa on syytä kiinnittää huomiota sekä toteutettavien investointien elinkaaren pituuteen että kiinteistön haltijan sosiaaliseen ja taloudelliseen tilanteeseen. Lupa poiketa voidaan koh- tuuttomuusperusteilla myöntää sekä vakituisesti asutuille kiinteistöille että vapaa-ajan kiinteistöille.

Poikkeaminen voidaan myöntää vain, jos toteutettavat toimet olisivat sekä kustannuksiltaan korkeita että teknisesti vaativia esim. maasto-olosuhteiden vuoksi. Kohtuuttomuuden arvioinnissa viranomaisen ottaa huomioon seuraavaa: 1) kiinteistön sijainti viemäriverkoston piiriin ulotettavaksi tarkoitetulla alueella; 2) kiinteistön haltijan ja kiinteis- töllä vakituisesti asuvien korkea ikä ja muut vastaavat elämäntilanteeseen liittyvät erityiset tekijät sekä 3) kiinteistön haltijan pitkäaikainen työttömyys tai sairaus taikka muu näihin rinnastuva sosiaalinen suorituseste.

Kustannuksia voidaan arvioida vertaamalla niitä jätevesijärjestelmän parantamisesta aiheutuviin keskimääräisiin kustannuksiin ja esimerkiksi vesihuoltolain mukaisiin liittymismaksuihin. Vapaa-ajan kiinteistöllä vaatimusten nou- dattaminen ei muodostu yhtä herkästi kiinteistön haltijalle kohtuuttomaksi kuin omana asuntona käytetyllä kiinteis- töllä, joka on välttämätön asukkaana elämiselle ja toimeentulolle.

Viemäriverkoston ulottaminen kiinteistön sijaintialueelle

Poikkeamisen edellytyksiä arvioitaessa tulee ottaa huomioon kiinteistön mahdollinen sijainti alueella, joka on tulossa viemäriverkoston piiriin. Säännöksissä ei määritellä tarkemmin, milloin viemäriverkoston pitää olla odotettavissa tai miten pitkällä sen suunnittelun pitää olla. Kunnan toimivaltaisella viranomaisella on siten mahdollisuus harkita asiaa tapauskohtaisesti. Viemäriverkoston laajenemista tulee arvioida erityisesti sen mukaan, kuinka kunta on kehittämässä vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti. Poikkeus voidaan kuitenkin myöntää enintään viideksi vuodeksi, jolla aikajänteellä pitäisi pystyä ottamaan viemäriverkoston laajeneminen huomioon.

Kiinteistön haltijan korkea ikä ja muut elämäntilanteet

Jätevesien käsittelyvaatimuksista voidaan myöntää lupa poiketa hakijan korkean iän perusteella. Säännöksen tarkoituksena on välttää investointeja uuteen jätevesijärjestelmään erityisesti sellaisilla kiinteistöillä, jotka vanhan sukupolven väistyessä saattavat jäädä asumattomiksi. Samankaltaisena elämäntilanteena voidaan pitää esimerkiksi tiedossa olevaa muuttoa muualle niin, että kiinteistö jää asumattomaksi.

Hakijan taloudellisella tilanteella ei tätä nimenomaista lainkohtaa sovellettaessa ole merkitystä, vaan olennaista on, että investointia voidaan pitää kohtuuttomana, koska jätevesijärjestelmä jää lyhytikäiseksi. Jätevesijärjestelmän parantamisen kustannuksilla ja hakijan taloudellisella tilanteella on poikkeusharkinnassa kuitenkin yleisesti merkitystä.

Kiinteistön haltijoilla on siis mahdollisuus hakea lupaa poiketa talousjätevesien perustason puhdistusvaatimuksesta korkean iän perusteella, eikä tämän poikkeuksen myöntämiselle ole asetettu tiettyä alaikärajaa. Iän perusteella poikkeusta voivat hakea myös ne kiinteistönhaltijat, jotka eivät esimerkiksi kiinteistön omistussuhteiden tai käyttötavan takia täytä automaattisen ikävapautuksen kriteereitä.

Kiinteistön haltijan muu sosiaalinen suorituseste

Kiinteistökohtaista poikkeusta voidaan hakea myös sosiaalisiin perustein. Tämä tulee kyseeseen silloin, kun pitkäaikainen työttömyys, sairaus tai muu seikka on heikentänyt kiinteistön haltijan taloudellista tilannetta niin, että investointia jätevesijärjestelmään voidaan pitää kohtuuttomana.

Arvioidessaan kiinteistön haltijan taloudellista tilaa kunnan viranomaisen voi kuitenkin käyttää apunaan sitä kokemusta, joka on saatu sovellettaessa muita vastaavia, osin tarkempia tulo- ja meno- rajoja sisältäviä säännöksiä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen voi esim. pyytää asiasta lausuntoa sosiaaliviranomaiselta, jolloin kiinteistön haltijan varallisuus- yms. tietoja käsittelee vain asiaan kuuluva viranomaisen.